

Oponentský posudek

na disertační práci JUDr. Pavla Jiříčka

Řešení bagatelních trestných činů

Jak napovídá název disertační práce, tak předmětem zájmu zpracovatele a jejího základního zaměření, je problematika tzv. bagatelních trestných činů. Na úvod posuzování je možno konstatovat, že název práce - Řešení bagatelních trestných činů a její obsah, včetně jistých návrhů řešení de lege ferenda odpovídajícím způsobem a navzájem spolu korespondují. Tento přístup je správný a cenný.

Zpracovatel vychází ze svého pojetí rozboru výchozí zásady, kterou je jistě zásada subsidiarity trestní represe, tak jak je právně upravena v § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Z obsahu posuzované práce lze dospět k jistému dílčímu závěru. Totiž ten se jeví tak, že si zpracovatel je vědom toho, že tato problematika ve vztahu k bagatelní trestné činnosti není jen úzce zaměřená ke zmiňované trestněprávní úpravě. Ale v tomto jeho pojetí je zřetelné, že jde o mnohem rozsáhlejší problematiku, která pochopitelně tvoří určitý okruh jím v práci respektovaných vzájemných souvislostí.

Co se týče problematiky subsidiarity trestní represe, kterou zpracovatel samostatně zmiňuje, je správné, že se například na str. 16 zabývá její podstatou a do jisté míry jejími projevy.

Dlužno dodat, že rozsah zde uváděných úvah neobsahuje věcné nesprávnosti. Ale také není tak rozsáhlý, obsažný, jak by si možná dané dílčí téma zasloužilo.

Tak například zpracovatel mohl, to se vzhledem ke zpracovávané problematice přímo nabízí, se v určitém významném rozsahu úvah zabývat vzájemným vztahem zásady zákonnosti a právě zmiňované zásady subsidiarity trestní represe.

To nejen pro jejich organické spojení v trestním právu hmotném. Ale právě proto, že je tu možnost širší úvahy ve vztahu k dikci § 12 odst. 1, 2 trestního zákoníku.

Jinak je skutečně potřeba na druhé straně ocenit, že zpracovatel se v rovině svých teoretických úvah na str. 16, byť zkráceně, ale v zásadě dobře, s problematikou této zásady, v návaznosti pak na další úvahy obsažené v kapitole 3, 4 a částečně 5, úspěšně vypořádal.

Zpracovatel správně zdůrazňuje význam zásady subsidiarity trestní represe pro pojetí trestního postihu jako principu ultima ratio, který je v judikatuře, například nález ÚS 136/2003, ÚS 42/2004, nebo ÚS 40/2005, výrazně akcentován.

Značně sympatické je, že zpracovatel poukazuje na to, že subsidiarita trestní represe či pomocná úloha trestní represe je nejen zákonem a judikaturou akcentována, ale také prozatím není v praxi uspokojivě vyřešena. Ve svých úvahách de lege ferenda proto přichází s určitými vlastními postřehy a návrhy v tomto směru, což je potřeba zvláště ocenit.

Již z tohoto posledně jmenovaného důvodu je téma jeho disertační práce aktuální a společensky značně potřebné.

Co je třeba dále autorovi uznat je skutečnost, že ke zpracovávané problematice přistoupil též se shromážděním odpovídajícího množství vhodných odborných pramenů, včetně zahraniční literatury. Tyto výchozí podklady pak správně doplnil získanými poznatky z různých soudních rozhodnutí, včetně Ústavního soudu.

Značně podnětná a zajímavá je kapitola 3, ve které se zpracovatel zabývá problematikou deliktů počínaje str. 18 a prakticky pokračuje do str. 25, ovšem bez zásadního shrnujícího byt' jen dílčího závěru. Tato problematika je natolik významná, v odborné literatuře mnohdy naprosto zanedbávaná, že vzhledem ke zpracovatelskému možnému potenciálu, který na jiných místech práce vykazuje, je poněkud ke škodě věci, že se touto tematikou ve větším rozsahu nezabývá.

Nebude jistě od věci, pokud tak učiní při ústní obhajobě své práce.

Jak již bylo výše zmíněno, tak nejen obsah práce odpovídá zamýšlenému názvu, ale práce má strukturu, která vhodně vystihuje zpracovávanou problematiku.

Na tomto místě je třeba učinit ještě další dílčí poznámku k celkovému pojetí práce a k jejímu vypracování. Zpracovatel zřejmě hodlal se zabývat danou problematikou z pohledu trestního práva komplexně, „jako takového“. Tedy nejen v rovině trestního práva hmotného jak by snad název v prvním momentu napovídal. Ale současně v rámci řešení bagatelních trestných činů se zabývá ve zvolených potřebných souvislostech též rovinou trestního práva procesního.

Jak je zřejmé z posuzovaného textu, tak poměrně značnou pozornost věnuje problematice odklonů v trestním řízení. To není na závadu ve vztahu ke zpracovávané problematice. Nicméně rozsah, který tomuto tématu byl věnován, je ve srovnání s ústředním tématem, o kterém vypovídá název práce, poněkud nepřiměřeně veliký. Byl by lépe akceptovatelný v této podobě, kdyby vlastní odborný text práce nepředstavoval „pouze“ 110 stran, ale byl v rámci fundamentálních nosných úvah ve vztahu k nosnému záměru ještě poněkud rozsáhlejší.

Jinak z obsahu práce vyplývá, že zpracovatel si vytyčil větší množství otázek, na které srozumitelně a více či méně rozsáhle odpovídá. Při zpracování mnohdy využíval konkrétní metody vědecké práce, což je možno také ocenit.

Jak již bylo výše zmíněno je potřeba zpracovatele upozornit na to, že přece jen měl věnovat větší pozornost problematice trestního práva hmotného. Příkladem je ne příliš rozsáhle zpracované téma dekriminalizace, což by nepochybně přispělo ještě k vyšší kvalitě textu.

Na druhé straně je třeba ocenit, že zpracovatel k některým stěžejním úpravám v trestním zákoníku přistupuje značně kriticky. A dlužno dodat že správně.

Příkladem jsou jeho úvahy týkající se značně nejasné právní úpravy ust. § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Všímá si a snaží se řešit to, jakým způsobem se zásada subsidiarity trestní represe uplatňuje. Tedy pokud jen v rámci skutkové podstaty konkrétního trestného činu, nebo jako určitý korektiv, který by měl zabránit právní kvalifikaci konkrétního protiprávního jednání

v podobě trestného činu. Neopomenul uvést úvahy též ve vztahu k aplikační praxi, která není vždy spolehlivě uchopena a sama neposkytuje v tomto směru spolehlivý a jednoznačný, také pevný výklad.

Úvahy zpracovatele, se kterými lze v základě souhlasit, tedy potvrzují, že stávající úpravu § 12 odst. 2 trestního zákoníku by bylo nutno změnit.

Velice sympatické je, že zpracovatel ve svých úvahách de lege ferenda nezůstal, jak tomu často bývá jen u jednoho návrhu, ale ve svém přístupu uvažuje o řadě různých nových legislativních možností. Svědčí o tom jeho úvahy o změnách dikce § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Pokouší se nabídnout nové pohledy pomocí zahraničních institutů, jako například americká sankční náhrada. Pozornost si zaslouží nepochybně možnost rozšíření institutu trestního stíhání se souhlasem poškozeného. Zajímavé jsou jeho úvahy ohledně možnosti úpravy návrhových deliktů, soukromé obžaloby nebo zavedení subsidiární žaloby.

Přestože výše bylo konstatováno, že některé dílčí problematiky bylo možno ještě více rozpracovat, tak závěr práce vztahující se k navrhovaným změnám trestního zákoníku, je podnětný a dobrý. Je správné, že to není jen jakési prohlášení zpracovatele, vycházející z jeho pouhého nápadu, ale že v práci jsou takové závěry předchozími, vhodně argumentovanými dílčími odbornými argumenty, dobře odůvodněny.

Jeho poznámky k efektivnímu řešení bagatelních trestných činů jsou zcela na místě.

Závěrem je možno tedy konstatovat.

Posuzovaná dizertační práce JUDr. Pavla Jiříčka je svým obsahem, strukturou a způsobem zpracování způsobilá k obhajobě.

Ačkoli v posudku bylo upozorněno na některé možnosti ještě zkvalitnění textu, tak přesto je možno konstatovat, že zpracovatel byl schopen na odpovídající teoretické úrovni práci kvalitně a smysluplně zpracovat. Lze říci, že přináší jejím prostřednictvím nové poznatky a že se mu podařilo zkoumanou problematiku analyzovat a odpovídajícím způsobem navrhnout nová smysluplná řešení. V práci použil, byť v minimální míře, ale postačujícím způsobem, potřebné metody vědecké práce.

Proto lze doporučit to, aby pokud bude úspěšná obhajoba této jeho práce, byl JUDr. Pavlu Jiříčkovi udělen titul „doktor“ (Ph.D.). V rámci ústní obhajoby lze doporučit, aby se zpracovatel vyjádřil k podnětům, které jsou zmíněny v oponentském posudku.

8.10.2015

doc. JUDr. Eduard Bruna, Ph.D.